

ACADEMIA DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI

Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică

1. Denumirea programului:

Recuperarea și valorificarea istorică a memoriei victimelor regimului totalitar-comunist din RSS Moldovenească în perioada anilor 1940-1941, 1944-1953

2. Direcția strategică în care se încadrează

Patrimoniu național și dezvoltarea societății

3. Date despre persoana care înaintează concepția

<i>Nume, prenume</i>	PETRENCU, Anatol
<i>Titlul științific / didactic</i>	Prof. univ., dr. hab.
<i>Locul de muncă de bază</i>	Universitatea de Stat din Moldova
<i>Funcția</i>	Profesor universitar
<i>Adresa</i>	Chișinău, str. Mateevici, nr. 60
<i>Telefon / fax / e-mail</i>	022577595, 022270270, anatol_petrencu@yahoo.com

1. Date generale

1.1. Date despre instituția / executorul de bază al programului

<i>Denumirea</i>	Universitatea de Stat din Moldova Facultatea de Istorie și Filozofie Institutul de Istorie Socială “ProMemoria”
<i>Tipul de instituție (instituțională, de profil, afiliată)</i>	De profil
<i>Adresa</i>	Chișinău, str. Mateevici, nr. 60
<i>Telefon / fax / e-mail</i>	+373 22 577592

1.1.1. Descrierea instituției

(potențialul de cercetare, experiența în executarea unor lucrări similare, lucrările de bază în domeniu ale executorilor – maximum 15 lucrări)

Institutul de Istorie Socială “ProMemoria”, înființat în iunie 2010, este un centru de cercetare al Universității de Stat din Moldova și Facultății de Istorie și Filozofie, fondatorii și membrii săi fiind istorici - cercetători științifici și cadre universitare care, prin activitățile profesionale și poziția civică, s-au făcut remarcăți drept promotori ai adevărului istoric și valorilor naționale și democratice. În prezent, echipa Institutului face eforturi susținute pentru a da mai multă cursivitate și un orizont mai larg demersului de recuperare istorică, acesta având de suportat prejudicii grave în perioada guvernării comuniste din anii 2001-2009, când s-a încercat reimpunerea cenzurii ideologice în sfera cercetării/predării istoriei și promovarea modelului sovietic de abordare a trecutului istoric. Membrii Institutului se conduc de ideea, că renașterea națională se poate fundamenta pe cunoașterea în

profundime a istoriei și că adevărul istoric este un element constitutiv al dezvoltării democratice. De la momentul fondării sale, Institutului s-a făcut cunoscut publicului larg prin organizarea unui șir de evenimente naționale și internaționale, cu impact științific și social incontestabil.

Conferințe internaționale organizate pe tematica concepției proiectului de stat propus:

- Conferința Științifică Internațională “Politics and Practices of Memory in Eastern Europe: between the Totalitarian Past and a European Future”, 30 noiembrie – 1 decembrie 2012, Chișinău;
- Conferința Științifică Internațională “Political Rituals in Eastern Europe: between Propaganda and *Emotional Communities*”, 11-12 octombrie 2012, Craiova;
- Conferința Științifico-Practică Internațională „Deportarea din 6 iulie 1949: cauze și urmări”, 5 iulie 2012, Chișinău;
- Conferința Științifică Internațională “Stalinist Terror and Resistance in Eastern Europe”, I ediție, 28 octombrie 2011, Chișinău;
- Conferința Științifică Internațională “Composite Nations & Multiple Memories in the East-European Borderland (Belarus, Moldova, and Ukraine), 5-6 aprilie 2009, Chișinău;
- Conferința Științifică Internațională „History and Collective Memory in the South-Eastern Europe: Dilemmas of Political Discourse Implication”, 22-23 noiembrie 2007, Chișinău.

Studii, monografiile publicate pe tematica concepției proiectului de stat propus:

- 1) Anatol Petrencu, *Românii în Gulag. Mărturii, memorii, documente*, Vol. II, Chișinău, Ed. Balacron, 2013, 360 p. (în apariție)
- 2) Anatol Petrencu, „Teroarea stalinistă în Basarabia. Studii, documente, memorii”, Chișinău, Ed. Balacron, 2013, 360 p.
- 3) Anatol Petrencu, “Înfometarea bolșevică – subiect istoriografic actual”, in In onorem Anatol Țăranu: Studii de istorie contemporană a românilor, Chișinău, CEP USM, 2011, p. 143-147.
- 4) Anatol Petrencu, “Les mythes et les symboles du bolchevism”, Anuarul Institutului de cercetări socio-umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor”, Craiova, 2011, p. 147-177.
- 5) Anatol Petrencu, “Raptul Basarabiei, nordului Bucovinei, Ținutului Herța. Prima ocupație sovietică (1940-1941)”, *Limba Română*, 2012, nr. 5-6, p. 106-117.
- 6) Anatol Petrencu, “Deportările staliniste – crime împotriva umanității”, În cartea: *Istoria contemporană: Studii, materiale, atitudini*, Chișinău, Editura Cartdidact, 2011, p.208-210
- 7) Anatol Petrencu, “Totalitarismul sovietic: studierea fenomenului. Contribuții În cartea: *Istoria contemporană: Studii, materiale, atitudini*, Chișinău, Editura Cartdidact, 2011, p. 248-253.
- 8) Lidia Pădureac, „Strategia sovietelor în vederea redeschiderii chestiunii Basarabene”, in *Analele științifice ale Universității de Stat “ A. Russo” din Bălți*, serie nouă, tomul XIX, Drept, Economie, Bălți, 2001, p. 40- 43.
- 9) Lidia Pădureac, „Foametea din 1946-1947 în orașul Bălți”, in *Destin Românesc*, revistă de istorie și cultură, nr.2, Chișinău, 2009, p. 20-34.
- 10) Ludmila D. Cojocaru, „Politici ale memoriei în Republica Moldova, în contextul proceselor de integrare europeană”, *Revista de Știință, Inovare, Cultură și Artă “Akademos”*, nr. 2(17). Chișinău: AȘM, 2010, p. 16-18.
- 11) Ludmila D. Cojocaru, “Memoria colectivă în societatea post-conflict: semnificația și căile reconcilierii”, *ProMemoria. Revista Institutului de Istorie Socială. A. Felea (red. ex.)*, vol. I, nr. 1-2. Chișinău: USM, 2011, p. 170-182.

- 12) Ludmila D. Cojocaru, "Memorie colectivă și practicile memoriei în Republica Moldova: o perspectivă de cercetare istorică", *Revista de Istorie a Moldovei*, nr. 1. Chișinău: Institutul de Istorie, Stat și Drept al AȘM, 2009, p. 22-31. (coautor Virgiliu Bîrlădeanu)
- 13) Ludmila D. Cojocaru, "The Victory Day in the Republic of Moldova: Selective Remembering and Forgetting in a Post-Soviet Project of Nation-Building", *History & Politics*, An. 1, nr. 1-2. Chișinău: ULIM, 2008, p. 27-44.
- 14) Ludmila D. Cojocaru, "Political Liturgies and Concurrent Memories in the context of Nation-Building Process in Post-Soviet Moldova: the case of "Victory Day"", *Interstitio. East European Review of Historical Anthropology*, vol. I, nr. 2(2), special issue „Memory, History and Identity in Bessarabia and Beyond”. J. R. Cash & I. Livezeanu (eds). Chișinău: ULIM, 2007, p. 87-116.
- 15) Ludmila D. Cojocaru, "The problem of memory and identity in post-totalitarian states. The case of the Republic of Moldova", *Crossroads. Review of Studying Easter-European Borderland. Digest*, nr. 1. Vilnius: EHU, 2006, p. 99-104.
- 16) Marius Tăriță et al. (coordinators), „The Deportations from the Neighbouring Chernivtsy Region (Ukraine) in 1944-1953 and from the Bricheny, Oknitsa and Edinets Regions (Moldova) in 1949-1951”, Chișinău, [s. n.], 176 p.
- 17) Galina Bodareu, "O familie deportată din Vadul-lui-Vodă: între viață, durere, suferință și dezamăgiri", *ProMemoria. Revista Institutului de Istorie Socială*, Chișinău, INIS ProMemoria, vol. III, nr. 4, 2012, p. 265-276.
- 18) Igor Cereteu, "Doamne ferește prin ce am trecut... ", *destine frânte de calvarul deportărilor*", *ProMemoria. Revista Institutului de Istorie Socială*, Chișinău, INIS ProMemoria, vol. II, nr. 3, 2012, p. 227-233.
- 19) Igor Cereteu, "Hai să-ți povestesc cum s-au petrecut toate!'. Cazul familiei Plăcintă, s. Drochia, r-nul Drochia", *ProMemoria. Revista Institutului de Istorie Socială*, Chișinău, INIS ProMemoria, vol. IV, nr. 5-6, 2013, p. 245-256.
- 20) Ludmila D. Cojocaru, „O istorie a vieții în socialism: ,Regimul a știut tot timpul că am fost dintre cei deportați... ””, *ProMemoria. Revista Institutului de Istorie Socială*, Chișinău, INIS ProMemoria, vol. IV, nr. 5-6, 2013, p. 257-267.
- 21) Pădureac, Lidia, "Este jale și amărăciune de povestit despre ce s-a întâmplat atunci... ': cazul Vasile Frunze, s. Recea, r-nul Râșcani", *ProMemoria. Revista Institutului de Istorie Socială*, Chișinău, INIS ProMemoria, vol. IV, nr. 5-6, 2013, p. 232-244.
- 22) Sergiu Tabuncic, „Familia Babcinetchi din Șoldănești - victimă a represiunilor și deportărilor staliniste”, *ProMemoria. Revista Institutului de Istorie Socială*, Chișinău, INIS ProMemoria, vol. II, nr. 3, 2012, p. 234-254.
- 23) Marius Tăriță, "Mărturii orale despre munca forțată și deportări din regiunea Cernăuți în anii 1944-1945", *ProMemoria. Revista Institutului de Istorie Socială*, Chișinău, INIS ProMemoria, vol. III, nr. 4, 2012, p. 249-257.

1.2 Date despre potențialii executori ai programului

(se enumeră instituțiile care ar putea participa la realizarea programului)

1.	Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Istorie și Filozofie Institutul de Istorie Socială "ProMemoria"
2.	Universitatea de Stat "Alecu Russo" din Bălți
3.	Universitatea de Stat "B.P. Hasdeu" din Cahul

1.3. Consiliul științific al programului (se indică persoane care ar putea fi incluse în consiliul științific – nume, grad științific, instituție, funcție)	
1.	Anatol Petrencu , dr. hab., prof., Universitatea de Stat din Republica Moldova
2.	Ana Blandiana , directorul Memorialului Victimelor Comunismului și al Rezistenței, Sighetul Marmăției
3.	Ludmila D. Cojocaru , dr., conf. univ., Institutul de Istorie Socială “ProMemoria”, USM, cercetător științific coordonator
4.	Igor Șarov , conf. univ., dr., vice ministru, Ministerul Culturii al Republicii Moldova
5.	Ion Gumenâi , conf. univ., dr., Universitatea de Stat din Republica Moldova, Decanul Facultății de Istorie și Filozofie
6.	Acad. Valeriu Pasat , cercetător științific principal, Institutul de Istorie Stat și Drept, AȘM
7.	Igor Cojocaru , dr., conf. univ., Universitatea de Stat "Alec Russo" din Bălți, Decanul Facultății de Drept și Științe Socioumane
8.	Lidia Pădureac , dr., conf. univ., Universitatea de Stat "Alec Russo" din Bălți, Șeful Catedrei Științe Socioumane
9.	Anton Moraru , prof. dr. hab., cerc. șt. coord., Institutul de Istorie Socială “ProMemoria”, USM
10.	Stanislav Kulchițki , prof. dr., Institutul de Istorie, Academia de Științe a Ucrainei
11.	Ioan Agrigoroaiei , dr., prof., Facultatea de Istorie a Universității „Alexandru Ioan Cuza”
12.	Marius Tărîță , dr. cercetător științific superior, Institutul de Istorie Stat și Drept, AȘM,
13.	Viorica Spînu-Cemârtan , dr. in științe istorice
14.	Anatol Corj , directorul Muzeului “Memoria Neamului”, Chișinău, Republica Moldova

2. Descrierea programului

2.1. Scopul programului

Recuperarea și cercetarea istorică a memoriei colective privind perioada de instaurare și constituire a regimului totalitar comunist în RSS Moldovenească în perioada anilor 1940-1941, 1944-1953 (represalii politice, foamete provocată, deportări și muncă forțată, colectivizare) prin colectarea și digitalizarea mărturiilor/interviurilor, valorificarea științifică, publicarea și punerea în discuție în mijloacele de informare în masă

2.2. Obiectivele programului

Actualitatea surselor memoriei colective în Republica Moldova reiese din “moștenirea” cea mai grea pe care o are istoriografia din perioada dominației sovietice. Ca și în cazul altor societăți post-sovietice, cercetarea istorică a fost “dominată” și “instrumentalizată” de mitologia politică. De altfel, multe voci s-au pronunțat în favoarea studiului memoriei, atribuindu-i rolul de alternativă clișeeilor politizate, considerând-o mai “autentică”, mai apropiată naturii umane. Starea de lucruri caracterizată, la această etapă, prin absența unor abordări sistematice și științifice a problemei memoriei colective a determinat faptul că memoria victimelor comunismului în Republica Moldova este încă fragilă, insuficient recunoscută și instituționalizată, periferică, atingând doar unele grupuri sociale, îndeosebi victime sau descendenți; ea nu a fost asumată de toate grupurile sociale în dependență de opțiunea lor politică sau ideologică.

În acest sens, scopurile și obiectivele proiectului prevăd desfășurarea unui plan de acțiuni ce ar stimula procesul de democratizare a societății prin reflecții și interpretările formulate despre trecutul totalitar, ar favoriza accesul la scena publică a unor oameni anterior discriminați, aceasta fiind o excelentă ocazie de a le da cuvântul și pentru a fi ascultați, creându-se condiții la nivel de comunități de valorificare a acestor cunoștințe, participarea lor activă la “scrierea” istoriei.

2.3. Valoarea problemei în contextul economic, social sau ecologic

Actualitatea surselor memoriei colective în Republica Moldova reiese din “moștenirea” cea mai grea pe care o are istoriografia din perioada dominației sovietice. Ca și în cazul altor societăți post-sovietice, cercetarea istorică a fost “dominată” și “instrumentalizată” de mitologia politică. De altfel, multe voci s-au pronunțat în favoarea studiului memoriei, atribuindu-i rolul de alternativă clișeeilor politizate, considerând-o mai “autentică”, mai apropiată naturii umane. Starea de lucruri caracterizată, la această etapă, prin absența unor abordări sistematice și științifice a problemei memoriei colective a determinat faptul că memoria victimelor comunismului în Republica Moldova este încă fragilă, insuficient recunoscută și instituționalizată, periferică, atingând doar unele grupuri sociale, îndeosebi victime sau descendenți; ea nu a fost asumată de toate grupurile sociale în dependență de opțiunea lor politică sau ideologică.

În acest sens, scopurile și obiectivele proiectului prevăd desfășurarea unui plan de acțiuni ce ar stimula procesul de democratizare a societății prin reflecții și interpretările formulate despre trecutul totalitar, ar favoriza accesul la scena publică a unor oameni anterior discriminați, aceasta fiind o excelentă ocazie de a le da cuvântul și pentru a fi ascultați, creându-se condiții la nivel de comunități de valorificare a acestor cunoștințe, participarea lor activă la “scrierea” istoriei.

2.4. Actualitatea științifică și practică a problemei

Acordarea la noile domenii de cercetare istorică și rigorile științifice moderne încurajează comunitățile științifice și societatea civilă din Republica Moldova spre noi teme și metode de studiu a trecutului. Esențial în acest context sunt conceptele *memorie colectivă* și *cadrele sociale ale memoriei* definite de sociologul francez Maurice Halbwachs, *locurile memoriei* introdus în circuitul științific de cercetătorul francez Pierre Nora și *travaliul memoriei* de către Paul Ricoeur. Aceste trei paradigme definesc în mare parte câmpul actual de cercetare a memoriei în Europa (Anderson 1991; Bodnar 1992; Gillis 1994; Hobsbawm and Ranger 1983; Hutchinson 1987;

Kammen 1991; Spillman 1997; Zelinsky 1989).

Programul propune un studiu complex de cercetare istorică a memoriei colective a perioadei de instaurare și constituire a regimului comunist, represaliilor politice, foametea provocată de autoritățile sovietice, colectivizare, deportări staliniste în perioada anilor 1940-1941, 1944-1953 în Moldova Sovietică. Mărturiile celor care au supraviețuit această epocă constituie o sursă de documentare istorică de o valoare inestimabilă, care trebuie pusă în valoare prin colectarea, sistematizare și cercetare științifică, și care nu poate fi nicidecum amânată. Principalul aspect de interacțiune între memoria colectivă post-totalitară și demersul istoriografic ține de dimensiunea morală, psihologică și politică și se înscrie perfect proceselor de dezvoltare democratică a Republicii Moldova.

În ultimele două decenii, în Republica Moldova au fost editate patru volume întitulate „Cartea Memoriei. Catalog al victimelor totalitarismului comunist”. Este o realizare a editorilor listelor celor ce au fost supuși represaliilor comuniste. Totodată, este nevoie să remarcăm următoarele:

a) în Catalog au fost incluse persoane ce „au fost supuse represiunilor”. Noțiunea este prea largă; de regulă se crede că persoanele au fost deportate în Siberia, pe când unele studii atestă diverse cazuri și forme de represiune politică și socială. Programul de cercetare, prin studiile teren, va determina și pune în circuitul științific date importante care vor complementa în mod direct studiile realizate în baza cercetării documentelor de arhivă.

b) un exemplu: Cazul lui Dumitru Musteață, născut în anul 1928, în satul Fârlădeni, raionul Căușeni care, împreună cu părinții (tata și mama), frații și surorile, au fost deportați în Siberia în 1949, confiscându-li-se averea. Familia sa nu a fost inclusă în *Cartea Memoriei*. Și exemplele pot continua (ne referim la raionul Șoldănești, unde deja a demarat acest studiu de teren).

Altfel, aspectul de originalitate și actualitate al programului de cercetare constă în primul rând în coroborarea studiilor de arhivă cu cele păstrate în memoria victimelor/martorilor oculari ai evenimentelor. Realizarea acestui proiect va extinde considerabil cunoștințele despre perioada și mecanismele de instaurare/constituire a regimul totalitar-comunist în RSS Moldovenească în anii 1940-1941, 1944-1953. La fel, reflecțiile și interpretările formulate despre trecutul totalitar vor favoriza accesul la scena publică a oamenilor anterior discriminați, aceasta fiind o excelentă ocazie de a le da cuvântul și pentru a fi ascultați, creându-se condiții la nivel de comunități de valorificare a acestor cunoștințe, participarea lor activă la scrierea istoriei.

2.4.1. Profunzimea investigațiilor bibliografice

(se enumeră cele mai importante lucrări publicate în lume la problema dată – maximum 20 lucrări)

1.	Alexandru Moraru, <i>Basarabia antisovietică. Documente privind rezistența națională, blestemul deportărilor și al „justiției” staliniste</i> , Iași, Casa Editorială Demiurg, 2009.
2.	Assmann, Aleida, Conrad P. (eds), <i>Memory in a Global Age: Discourses, Practices and Trajectories</i> , Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2010.
3.	Bell, Duncan (ed.), <i>Memory, Trauma and World Politics: Reflections on the Relationship between Past and Present</i> . London: Palgrave, 2010.
4.	Cașu, Igor, <i>Dușmanul de Clasă. Represiuni politice, violență și rezistență în R(A)SS Moldovenească, 1924-1956</i> , Editura Cartier, Chisinau, 2014.
5.	Climo, Jacob J., Maria G. Cattell (eds), <i>Social Memory and History: Anthropological</i>

	<i>Perspectives</i> , California: Altamira Press, 2003.
6.	Connerton, Paul, <i>How Societies remember</i> , Cambridge: Cambridge University Press, 1989.
7.	<i>Exerciții de memorie</i> , editor: Romulus Rusan, postfață: Ana Blandiana, București, 1999, 311 p.
8.	Geyer, Michael, Sheila Fitzpatrick (eds), <i>Beyond Totalitarianism: Stalinism and Nazism Compared</i> , Cambridge: Cambridge University Press, 2009
9.	<i>Golgota românească. Mărturiile bucovinenilor deportați în Siberia</i> , Texte culese de Dumitru Covalciuc, Editor Liliana Corobcea, Ed. Vestala, București, 2009, 399 p.
10.	Hodgkin, K., Radstone S., (eds), <i>Memory, History, Nation: Contested Pasts</i> , London: Routledge, 2003.
11.	Langenbacher, Eric; Bill Niven; Ruth Wittlinge (editors), <i>Dynamics of Memory and Identity in Contemporary Europe</i> , Berghahn Books, 2013.
12.	Linde, Charlotte, <i>Working the Past. Narrative and Institutional Memory</i> , Oxford: Oxford UP, 2009.
13.	Loghin, Lucia Hossu, <i>Memorialul durerii. O istorie care nu se învață în școală</i> , București, Editura Humanitas, 2012, 428 p.
14.	Mink, Georges; Laure Neumayer (editors), <i>History, Memory and Politics in Central and Eastern Europe: Memory Games</i> , Palgrave Macmillan, 2013.
15.	Misztal, Barbara A., <i>Theories of Social Remembering</i> , Philadelphia: Open University Press, 2003.
16.	Pasat, Valeriu, <i>Calvarul. Documentarul deportărilor de pe teritoriul RSS Moldovenești, 1940-1950</i> , Moscova, Rosspen, 2006, 456 p.
17.	Pasat, Valeriu, <i>RSS Moldovenească în epoca stalinistă (1940-1953)</i> , Chișinău, Editura Cartier, 2011, 648 p.
18.	Passerini, Luisa (ed.), <i>Memory and Totalitarianism</i> , Oxford: Oxford UP, 1992.
19.	Postică, Elena ș.a. <i>Cartea memoriei. Catalog al victimelor totalitarismului comunist</i> , Ed. Știința, Chișinău, 4 vol., 1999-2005.
20.	Spînu-Cemîrtan, Viorica, <i>Deportările din Basarabia 1940-1941, 1944-1956</i> , Chișinău, Ed. Pontos, 2013.
21.	Stéphane Courtois, Nicolas Werth, Jean-Louis Panné, <i>Cartea neagră a comunismului. Crime, teroare, represiune</i> , București, 1998, 795 p.
22.	Thurston, R. W., <i>Life and Terror in Stalin's Russia, 1934-1941</i> , London: Yale University Press, 1996.
23.	Vultur, Smaranda, <i>Istoria trăită, istoria povestită. Deportarea în Bărăgan, 1955-1956</i> , Timișoara, Ed. Amarcord, 1997, 198 p.
24.	Wertsch, James V., <i>Voices of Collective Remembering</i> , Cambridge: Cambridge University Press, 2002.

2.5. Metodele și căile de realizare a programului. Ce e nou în activitatea propusă?

Programul prevede 4 compartimente-proiecte de cercetare consecutive pe o perioadă de 4 ani.

Fiecare compartiment implică deplasări pentru realizarea studiilor de teren în localitățile Republicii Moldova, interviewarea martorilor oculari, redactarea memoriilor și examinarea, colectarea documentelor, sistematizarea și stocarea lor, descifrarea materialului de teren colectat care va permite, la rândul său, cercetarea și publicarea colecțiilor de materiale documentare.

Studiile de teren se vor realiza cu instrumentarul necesar (reportofon, cameră video sau aparat foto etc.) și tehnici de colectare a datelor de cercetare: interviul structurat, semi-structurat sau non-directiv, ansamblul de tehnici *Povestea vieții*, discuția centrată (*Focused interview*). La fel, metodele ce presupun dialogul ar fi deosebit de judicioase pentru realizarea obiectivelor, precum reconstituirile experiențelor sau evenimentelor din trecut, studierea sensului pe care participanții sau martorii le dau evenimentelor istorice. Ghidul interviului elaborat la etapa premergătoare studiilor de teren va constitui unul din instrumentele cercetătorilor implicați în procesul de colectare a datelor.

2.6. Termenele de realizare a programului (nu va depăși 4 ani)

4 ani: 1 ianuarie, 2015 – 31 decembrie, 2018

3. Rezultatele preconizate

3.1. Caracteristica rezultatelor preconizate

Rezultatele cercetărilor vor corespunde scopului proiectului de a studia, pune în circuitul științific și aduce la cunoștință opiniei publice prin publicații, activități științifice, dar și popularizare în mijloacele mass-media, presa scrisă mărturiile victimelor și martorilor instaurării regimului comunist în RSSM.

În mod detaliat, proiectul implică:

- 1) Publicarea de
 - a. Monografii (3);
 - b. Colecții de studii (4);
 - c. Volume documentare (8).în volum total de peste 300 coli de autor.
- 2) Formarea bazei de date digitale cu înregistrarea mărturiilor deportaților și membrilor familiilor acestora.
- 3) Organizarea a 8 mese rotunde în centrele universitare din Republica Moldova și 4 conferințe științifice internaționale.

3.2. Competitivitatea rezultatelor preconizate pe piața internă și externă

(se compară cu rezultatele cercetărilor și elaborărilor analogice existente în țară și peste hotare)

Fiind redactate la nivel corespunzător, discutate și aprobate de forurile noastre științifice, cu rezumate în limbile de circulație mondială, suntem convinși că monografiile, colecțiile de documente vor fi competitive pe piața științifică internă și externă.

3.3 Impactul socio-economic al rezultatelor programului, inclusiv posibilitatea creării unei platforme tehnologice naționale în domeniu

Cercetarea trecutului totalitar are implicații fundamentale în devenirea societăților aflate în proces de democratizare și integrare europeană. Programul prevede constituirea bazei de date digitale tematice în centrele de instruire (universități, școli etc.), promovarea paginilor web la nivel de comunități locale dedicate temei victimelor regimului stalinist. La fel, va susține și va contribui la cunoașterea reciprocă a comunităților, coeziunea socială, implicarea civică și comunicarea între generații.

3.3.1. Impactul asupra sferei științei și inovării din Republica Moldova

(crearea unui potențial de salt în domeniu, a condițiilor pentru pregătirea cadrelor tinere prin masterat și doctorat, a infrastructurilor de echipament de cercetare și tehnologic de utilizare colectivă la scară națională)

Proiectul prevede extinderea și diseminarea experienței de cercetare și valorificare a memoriei colective prin elaborarea de monografii, colecții de studii, colecții de documente, materiale-suport pentru programele de studii de nivel preuniversitar și universitar, crearea bazelor de date la nivelul centrelor de instruire, resurse web, instrucții pentru corpul didactic și organizarea seminarelor pentru profesorii școlari.

3.4. În ce măsură rezultatele preconizate pot interesa partenerii comerciali (consumatorii sau organizațiile finanțatoare)?

Antrenarea în activitățile proiectului a autorităților locale, colectivelor pedagogice (în special profesorii de istorie) va spori interesul și gradul de implicare a comunităților în cercetarea domeniului memoriei colective.

3.5. Cum vor fi utilizate rezultatele pentru obținerea finanțării ulterioare?

Cooperarea internațională, diseminarea și popularizarea rezultatelor cercetărilor realizate în programul de stat vor promova în continuare în Republica Moldova a domeniului de cercetare a memoriei trecutului totalitar și vor facilita procesul de identificare și obținere a finanțărilor pentru proiectele de cercetare ulterioare.